

МЕТОДИЧНИЙ ПІДХІД ДО ПОБУДОВИ СИСТЕМИ УПРАВЛІННЯ ОБОРОТНИМИ АКТИВАМИ ПІДПРИЄМСТВА

Мордань Є.Ю., к.е.н., ст. викладач кафедри фінансів,
банківської справи та страхування
Сумський державний університет, м. Суми
вул. Римського-Корсакова, 2, м. Суми, 40007, Україна
y.mordan@uabs.sumdu.edu.ua

Сумченко А.О., магістр,
Сумський державний університет, м. Суми
вул. Римського-Корсакова, 2, м. Суми, 40007, Україна
alina.sumchenko@gmail.com

Стаття присвячена узагальненню теоретичних аспектів та практичних рекомендацій щодо удосконалення системи управління оборотними активами у сучасних умовах. Для побудови ефективної системи детально вивчено об'єкт управління – оборотні активи. Виокремлені підходи щодо розуміння сутності оборотних активів, а саме вартісний, фінансовий та майновий. Досліджено співвідношення таких понять як «оборотні активи», «оборотний капітал» та «оборотні кошти», визначені їх спільні та відмінні характеристики. Здійснено групування оборотних активів за різними класифікаційними ознаками (джерелами формування, складом, рівнем ліквідності, характером організації, місцем у відтворювальному процесі, формою функціонування, місцем розміщення) та визначено значення їх у виробничому процесі. Обґрунтовано, що групування оборотних активів має насамперед практичне значення, дозволяючи побудувати чітку систему обліку та аналізу наявності та руху оборотних активів та сформувати ефективну систему їх управління за окремими видами.

Здійснено ґрунтовний аналіз наявних у науковій літературі трактувань поняття «управління оборотними активами», виокремлено декілька підходів щодо його розуміння. Проведені дослідження дали можливість сформувати авторське визначення системи управління оборотними активами. Визначено, що система управління оборотними активами повинна базуватися на комплексному підході, компонентними складовими якого є об'єкти та суб'єкти управління, мета, базові принципи та функції, методи та інструменти впливу, формалізовані кількісні та якісні критерії досягнення цілей, а також фактори, що формують середовище функціонування об'єкта. Надана характеристика кожного елементу системи, зокрема конкретизовано суб'єктів та об'єктів управління, розглянуто їх взаємодію, окреслено цілі та завдання. Визначено, що функціями системи управління є контролююча, стабілізуюча та аналітична, а принципами на яких вона будується – своєчасність, єдність, безперервність, оптимальність та раціональність. Реалізація системи управління оборотними активами передбачає здійснення ряду послідовних заходів у вигляді певних етапів, які розглянуті в роботі. Запропонована система управління оборотними активами дозволить спрогнозувати вибір стратегії управління суб'єкта господарювання в довгостроковому періоді та підвищити загальну ефективність його функціонування.

Ключові слова: оборотні активи, управління оборотними активами, система управління, оборотні активи підприємства.

DOI: 10.21272/ 1817-9215.2019.4-3

ПОСТАНОВКА ПРОБЛЕМИ

Сучасна підприємницька діяльність не можлива без проведення зваженої політики керування. Одним з найважливіших структурних елементів виробничого процесу є саме оборотні активи (далі – ОА), ефективне управління якими позитивно впливає на стійкість фінансового стану, інвестиційну привабливість, кредитоспроможність та рівень ліквідності підприємства. Раціональна організація процесів їх формування та використання є основою розвитку будь-якого підприємства та є запорукою забезпечення його безперервного функціонування. Отже, питання управління оборотними активами (далі – УОА) є надзвичайно актуальним і потребують ґрунтовного вивчення.

АНАЛІЗ ОСТАННІХ ДОСЛІДЖЕНЬ І ПУБЛІКАЦІЙ

Теоретичні і практичні аспекти щодо визначенням економічного змісту оборотних активів підприємства, аналізу їх формування і використання, побудови системи УОА, розглядалися у роботах вітчизняних та закордонних вчених, таких як

В. Г. Баранова [1], І. А. Бланк [3], Н. А. Дехтяр [10], Ковальов [13], А. М. Поддєрьогін [18], А. Г. Ротанову [21], А. В. Скворцова [25] З. В. Філатова [21] та Ю. О. Швець [25] та інші.

ПОСТАНОВКА ЗАВДАННЯ

Незважаючи на ґрунтовні дослідження з даної проблематики, питання побудови ефективної системи УОА потребує постійного удосконалення, оскільки відбуваються значні зміни як на рівні економіки країни так і на рівні будь-якого підприємства. Зважаючи на це науковий та практичний пошук шляхів покращення побудови ефективної системи УОА є завжди актуальним.

ВИКЛАД ОСНОВНОГО МАТЕРІАЛУ ДОСЛІДЖЕННЯ

З метою побудови ефективної системи УОА постає необхідність у детальному розгляді об'єкта управлінських дій – оборотних активів. Детальний аналіз різноманітних наукових джерел виявив, що на даний момент серед вітчизняних та закордонних вчених існує певна неузгодженість у трактуванні поняття «оборотні активи». За результатами систематизації існуючих трактувань можна виділити декілька підходів: вартісний, фінансовий та майновий.

Вартісний підхід розглядає ОА як сукупність оборотних фондів та фондів обігу або авансованих у них коштів чи інших активів. Представниками цієї групи є Т. А. Демченко [9], Г. Г. Кірейцев [12], Г. В. Нашкерська [17] та інші. Науковці відображають сутність оборотних активів як вартісну категорію, що є цілком обґрунтовано, оскільки до складу оборотних фондів входять виробничі запаси, незавершене виробництво, напівфабрикати власного виробництва та витрати майбутніх періодів, а в фонди обігу включаються готова продукція, дебіторська заборгованість і грошові кошти.

Такі автори, як Р. Брейлі [6], М. Н. Крейніна [15], С. Майерс [6], Р. А. Слав'юк [20], Н. А. Русак [19] застосовують фінансовий підхід і розкривають ОА як активи, які перетворюються у грошові кошти (готівку) протягом одного року чи виробничого циклу. Даний підхід зосереджує свою увагу саме на грошовій природі оборотних активів та на уточненні терміну їх використання.

Відповідно до найпоширенішого майнового підходу оборотні активи – це сукупність майнових цінностей, які обслуговують операційну діяльність підприємства та цілком споживаються протягом операційного циклу або дванадцяти місяців з дати балансу. Такої точки зору дотримувалися М. Д. Білик [18], І. О. Бланк [3], З. Боді [5], Н. Б. Єрмасова [11], В. В. Ковальов [13], І. В. Ковальчук [14], В. В. Янковська [26], О. С. Філімоненков [22], та інші.

Аналіз літературних джерел показав, що досить часто в якості синонімів використовують поняття «оборотні активи», «оборотний капітал» та «оборотні кошти». Так, Л. О. Бетехтін наводить наступне визначення оборотний капітал (активи, кошти) – «це активи, які поновлюються з певною регулярністю для забезпечення поточної діяльності, вкладення в які обертаються протягом одного року або виробничого циклу» [2].

С. В. Шарова та Т. О. Бойко пишуть: «Оборотний капітал слід розглядати як грошові кошти та їх еквіваленти, а також інші активи, авансовані у виробничі фонди та фонди обігу, призначені для реалізації чи споживання протягом операційного циклу чи дванадцятьох місяців з дати балансу, які повністю переносять свою вартість на вартість виготовленої продукції та забезпечують безперервність процесу виробництва та реалізації продукції» [24]. На нашу думку, це визначення повністю збігається з класичною характеристикою оборотних активів.

Незважаючи на схожість цих понять їх не можна ототожнювати, оскільки оборотний капітал на відміну від оборотних активів не споживається та не витрачається, а інвестується з подальшим його збільшенням. Відповідно оборотний капітал є джерелом авансування, формує оборотні активи, які в подальшому, після

закінчення кожного обороту, повертаються в ту саму форму для наступного авансування. Проте, у них є і схожі характеристики, вони включають одні й ті самі об'єкти, а саме: грошові кошти, виробничі запаси, короткострокові фінансові вкладення та дебіторську заборгованість.

Значення понять «оборотні активи» та «оборотні кошти» є також різними і ототожнювати їх не можна. Так, оборотні кошти поділяються на оборотні фонди та фонди обігу і не враховують такої складової господарських засобів підприємства, як поточні фінансові інвестиції. До оборотних активів включаються як матеріальні, так і грошові ресурси, тому, поняття оборотних активів є більш ширшим, і включає в себе оборотні кошти.

Можемо зробити висновок, що «оборотні активи», «оборотний капітал» та «оборотні кошти» є три самостійні економічні категорії, тісно пов'язані між собою, які мають як спільні так і відмінні елементи. Доведено, що до складу оборотних коштів не включаються поточні фінансові інвестиції, відповідно їх не можна ототожнювати з оборотними активами. Оборотний капітал – це більш ширше поняття, ніж оборотні активи. Оборотний капітал має двоїсту економічну природу – з одного боку він показує складові оборотних активів, а з іншого – характеризує джерела їх фінансування.

Згідно Національного положення (стандарту) бухгалтерського обліку 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності» оборотні активи – це гроші та їх еквіваленти, що не обмежені у використанні, а також інші активи, призначені для реалізації чи використання протягом операційного циклу чи протягом дванадцяти місяців з дати балансу [16].

У свою чергу в міжнародній практиці поняття «оборотні активи» відсутнє. Відповідно до Міжнародного стандарту бухгалтерського обліку 1 «Подання фінансової звітності» (далі – МСБО) [16] активи поділяються на поточні та непоточні. Поточними визначають активи, які:

- можуть бути реалізованими чи спожитими в нормальному операційному циклі;
- утримуються в основному з метою продажу;
- можуть бути реалізованими протягом 12 місяців з дати балансу;
- є грошовими коштами чи еквівалентами грошових коштів, за умови, що немає обмежень щодо обміну чи використання цього активу для погашення зобов'язання, принаймні протягом 12 місяців після звітного періоду.

Проведені дослідження дозволили сформуванню авторське визначення категорії «оборотні активи». Вважаємо, що оборотні активи – це сукупність матеріальних та грошових цінностей, що перебувають під контролем суб'єкта господарювання, та які обслуговують його поточну фінансово-господарську діяльність, переносять свою вартість на вартість готової продукції або можуть бути перетворені на грошові кошти протягом одного операційного циклу, а також внаслідок високого рівня їх ліквідності забезпечують платоспроможність підприємства знаходячись у постійному русі.

Відмінність наведеного визначення від вже існуючих полягає у акцентуванні уваги на економічній сутності оборотних активів, а саме їх ролі в організації поточної діяльності підприємства: знаходячись в постійному русі вони здійснюють безперервний кругообіг форм вартості, в результаті якого відбувається постійне відновлення процесу виробництва.

Для успішного УОА необхідно розглянути їх види. Результати напрацювань дали змогу обрати і виділити сукупність ознак за якими здійснюється класифікація оборотних активів: за джерелами формування (ОА сформовані за рахунок власного капіталу та залучених джерел), за рівнем ліквідності (абсолютно ліквідні, швидко ліквідні та мало ліквідні активи), за характером організації (постійні, змінні), за місцем у відтворювальному процесі (ОА у сфері виробництва та у сфері обігу), за формою функціонування (фінансові, матеріальні).

Окрему увагу варто приділити групуванню оборотних активів за їх складом. На нашу думку, такий поділ повинен відбуватися у відповідності до Національного положення (стандарту) бухгалтерського обліку 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності» [16]. Так, оборотні активи відображаються в другому розділі балансу підприємства і поділяються на:

- запаси – характеризують обсяг вхідних матеріальних потоків в формі запасів, які забезпечують діяльність підприємства;

- поточні біологічні активи – характеризують біологічні активи, здатні давати сільськогосподарську продукцію та/або додаткові біологічні активи, приносити в інший спосіб економічні вигоди протягом періоду, що не перевищує 12 місяців, а також тварини на вирощуванні та відгодівлі;

- дебіторська заборгованість – характеризує суму заборгованості на користь підприємства, представлену фінансовими зобов'язаннями юридичних та фізичних осіб по розрахунках за товари, роботи, послуги, видані аванси тощо;

- поточні фінансові інвестиції – характеризують вкладення капіталу на період до одного року (короткострокові депозитні вклади, векселі, короткострокові облигації);

- грошові кошти: відносять не тільки залишки грошових коштів в національній та іноземній валюті, але й суму короткострокових фінансових вкладень, які розглядаються як форма інвестиційного використання тимчасово вільних залишків коштів;

- витрати майбутніх періодів – характеризує суму, що буде відноситися на витрати в майбутньому;

- інші види оборотних активів: оборотні активи, які не включені в склад вищезгаданих.

Вважаємо за необхідне доповнити перелік новою класифікаційною ознакою – за місцем розміщення оборотних активів. На підприємстві є ОА, які фактично перебувають у його розпорядженні. Це грошові кошти в касі, на розрахункових рахунках, матеріали на складі, у виробництві та інше. Та є ОА, що обліковуються на балансі підприємства, але фактично перебувають поза його межами. До цієї групи належать кошти на розрахункових рахунках, пов'язаних банківських установ – гроші в дорозі, депозити і т.п.; на складі, у виробництві, пов'язаних контрагентів – запаси передані як давальницька сировина, товари на комісії, товари на відповідальному зберіганні тощо.

Вважаємо, що ОА, які перебувають фактично поза межами підприємства повинні більш жорстко контролюватися. Це пов'язано із складністю у перевірці фактичної наявності даних активів, зокрема у проведенні інвентаризації. Також, розпорядження такими активами здійснюється за згодою суб'єкта, у якого вони знаходяться.

Обґрунтована класифікація оборотних активів має насамперед практичне значення, дозволяючи побудувати чітку систему обліку та аналізу наявності та руху оборотних активів та сформувати ефективну систему їх управління за окремими видами.

Отже, всебічне дослідження об'єкта управління – оборотні активи, а саме підходи щодо розуміння їх сутності, групування оборотних активів за різними класифікаційними ознаками та значення їх у виробничому процесі закладають основу для подальшої побудови ефективної системи їх управління.

Управління оборотними активами є одним із пріоритетних напрямів у системі фінансового менеджменту, оскільки воно впливає на ефективність прийнятих управлінських рішень щодо стратегічного розвитку підприємства та оперативного управління його фінансовими ресурсами.

Аналіз дослідження поняття УОА підприємства дозволяє сформувати декілька методичних підходів до визначення його сутності (табл. 1).

Таблиця 1 – Методичні підходи до визначення сутності поняття «управління оборотними активами підприємства»

Автор	Характеристика
В. Г. Баранова	Сукупність відокремлених, але пов'язаних між собою елементів, що забезпечують цілеспрямований вплив на об'єкт управління, шляхом реалізації функцій управління через використання комплексу методів управління з метою забезпечення належного рівня фінансової стійкості, платоспроможності та ліквідності підприємства [1].
І. А. Бланк	Формування необхідного обсягу й складу ОА, раціоналізації й оптимізації структури джерел їхнього фінансування [3].
О. С. Бондаренко	Обґрунтування відповідних управлінських рішень щодо трьох основних напрямів: 1) управління дебіторською заборгованістю; 2) управління грошовими коштами і поточними фінансовими інвестиціями; 3) управління запасами [4].
Н. О. Власова	Складає фінансового й операційного менеджменту, що являє собою цілеспрямовану діяльність, пов'язану із визначенням величини оборотних активів, контролем над їх формуванням і використанням і створенням відповідних організаційних передумов [8].
В. В. Ковальов	Визначення обсягу і структури поточних активів, джерел їх покриття і співвідношення між ними, достатнього для забезпечення довгострокової виробничої і ефективної фінансової діяльності підприємства [13].
А. М. Поддєрьогін	Комплекс заходів, які спрямовані на забезпечення умов оптимізації й безперервного процесу їхнього обсягу, раціональної структури й ефективної організації їх використання [18].
З. В. Філатова, А. Г. Ротанова	Система цілеспрямованої взаємодії між об'єктом (елементами оборотних активів і джерелами їх фінансування та економічними відносинами в процесі їх формування та використання) та суб'єктом управління (органами управління підприємства) шляхом реалізації функцій управління із застосуванням комплексу методів, засобів й інструментів дослідження і трансформації взаємопов'язаних процесів формування та використання оборотних активів і джерел їх фінансування за обсягом, складом, структурою з урахуванням дії на них факторів внутрішнього і зовнішнього середовища [21].
Ю. О. Швець, А. В. Скворцова	Систему цілеспрямованих та узгоджених взаємозв'язків між суб'єктом та об'єктом управління шляхом реалізації функцій управління із використанням сформованих методів, засобів, механізмів і фінансово-економічних інструментів аналізу, дослідження, перетворення пов'язаних між собою процесів розподілу, формування, використання, контролю оборотних активів і джерел їх фінансування за обсягом, структурою та складом за умови врахування внутрішніх та зовнішніх загроз та з метою підвищення рівня фінансової стійкості [25].

У результаті систематизації наукових поглядів можна виділити три підходи до розуміння сутності УОА.

Перший підхід – комплексний, який розглядає «управління оборотними активами» з позиції суб'єктно-об'єктних взаємозв'язків та сукупності елементів механізму управління. До цієї групи науковців відносять В. Г. Баранову [1], А. Г. Ротанову [21], А. В. Скворцову [25] З. В. Філатову [21] та Ю. О. Швець [25].

Такі автори як І. А. Бланк [3], В. В. Ковальов [13], А. М. Поддєрьогін [18] розглядають УОА як систему виважених заходів, направлених на формування раціонального складу та структури ОА, визначення оптимального поєднання джерел їх фінансування.

Окрема група науковців [4, 9, 7] розглядають УОА в розрізі їх окремих видів: управління запасами; управління дебіторською заборгованістю; управління грошовими коштами та поточними фінансовими інвестиціями.

Погоджуючись з думкою Н. А. Дехтяр вважаємо, що управління оборотними активами доцільно розглядати як сегмент загальної фінансової стратегії підприємства, спрямований на забезпечення необхідної потреби в оборотних активах та джерелах їх фінансування, з метою забезпечення стабільної ефективності господарської діяльності та фінансової самостійності суб'єкта господарювання [10].

Під системою управління оборотними активами будемо розуміти цілеспрямовану організовану взаємодію між суб'єктом та об'єктом управління, що ґрунтується на базових принципах управління, забезпечуючи за допомогою відповідних функцій,

методів та інструментів досягнення цілей, з урахуванням впливу ендогенних та екзогенних факторів.

З наведеного нами визначення слідує, що система УАО повинна бути органічно інтегрована в загальну систему управління підприємством, оскільки прийняття управлінських рішень прямо чи опосередковано впливає на рівень прибутку, який в свою чергу, є основним джерелом фінансування розвитку підприємства. До складових системи управління входять наступні елементи: суб'єкт та об'єкт, мета та завдання, функції та принципи, методи та фактори впливу.

Суб'єктами УАО є загальні збори засновників, правління, фінансові, комерційні та інші структурні підрозділи підприємства, а також окремих персонал, який має повноваження приймати управлінські рішення щодо ефективного функціонування оборотних активів.

Об'єктом управління є оборотні активи. Ефективне управління ними здійснюється відповідно до їх елементного складу (запаси, дебіторська заборгованість, грошові кошти та поточні інвестиції) шляхом реалізації взаємопов'язаних процесів формування, фінансування та використання.

Взаємозв'язок суб'єктів та об'єкта УАО представлено на рисунку 1.

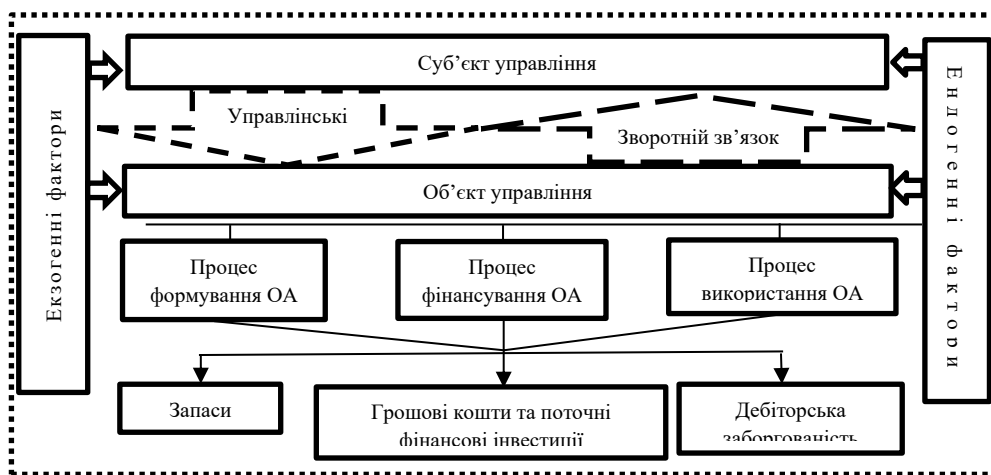

Рисунок 1 – Взаємодія суб'єктно-об'єктної складової системи УАО (авторська розробка)

Величина оборотних активів, необхідних для нормальної роботи підприємства, знаходиться під впливом цілої системи факторів, які можна поділити на екзогенні та ендогенні. Екзогенні фактори – це фактори, які є не контрольованими з боку суб'єктів управління та формуються поза межами підприємства. Ендогенні фактори формуються та підприємстві під впливом управлінських рішень. Ендогенні фактори можна поділити на виробничі, управлінсько-організаційні, економічні та соціальні.

Метою УАО підприємства є забезпечення оптимального співвідношення між необхідним обсягом оборотних активів та джерелами їх фінансування відповідно до цільового призначення, що сприятиме формуванню належного рівня платоспроможності та рентабельності.

Для досягнення визначеної мети, УАО повинно бути направлено на вирішення наступних завдань:

- формування достатнього обсягу оборотних активів із позиції забезпечення поточної платоспроможності;
- оптимізація елементів оборотних активів, спрямована на виконання нормативів ліквідності;

- ефективне використання оборотних активів для забезпечення прибутковості та рентабельності діяльності суб'єкта господарювання;
- формування джерел фінансування оборотних активів із урахуванням вимог забезпечення фінансової стійкості.

Досягнення поставленої мети та завдань тісно пов'язані з принципами на яких повинен базуватися процес УОА та функціями суб'єктів, що приймають та реалізують управлінські рішення. На основі опрацьованої літератури сформовані принципи та функції системи УОА (рис. 2).

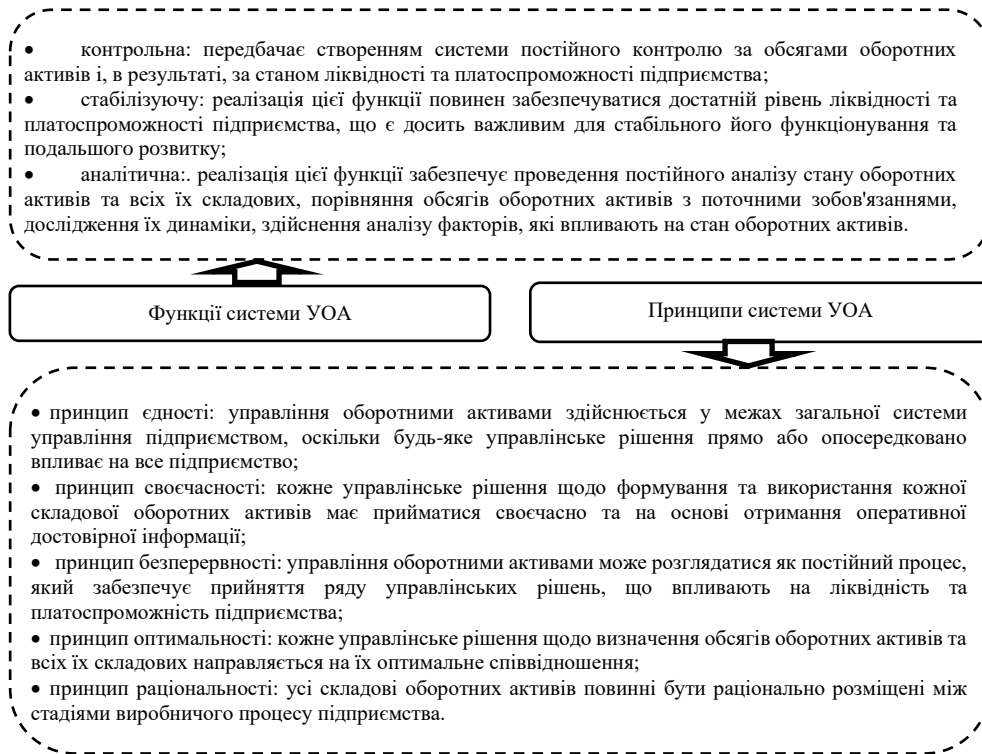

Рисунок 2 – Функції та принципи системи УОА [3, 7]

На практиці суб'єктам господарювання варто будувати систему УОА як чітку послідовність дій, що дають можливість виявляти на підприємстві «слабкі місця» в системі управління, дозволять інтегрувати УОА в загальну систему менеджменту підприємства та підвищити ефективність УОА на будь-якій стадії кругообігу.

Реалізація системи УОА передбачає здійснення ряду послідовних заходів, які можна представити у вигляді етапів (рис. 3).

На першому етапі проводиться аналіз та оцінка використання ОА у попередньому періоді, зокрема розглядається динаміка їх загального обсягу, склад за окремими видами, оцінюється рівень їх ліквідності та джерела фінансування. Наступний етап передбачає визначення принципових підходів щодо формування ОА. Теорія фінансового менеджменту виокремлює такі основні підходи: ідеальний, агресивний, компромісний та консервативний.

Третій етап передбачає визначення раціональної структури оборотних активів у плановому періоді, оптимізацію обсягів окремих видів ОА та розрахунок їх розміру.

Оптимізація співвідношення постійної і змінної частин ОА, використовуваних в операційному процесі, відноситься до четвертого етапу. Це є основою для управління його оборотністю в процесі використання.

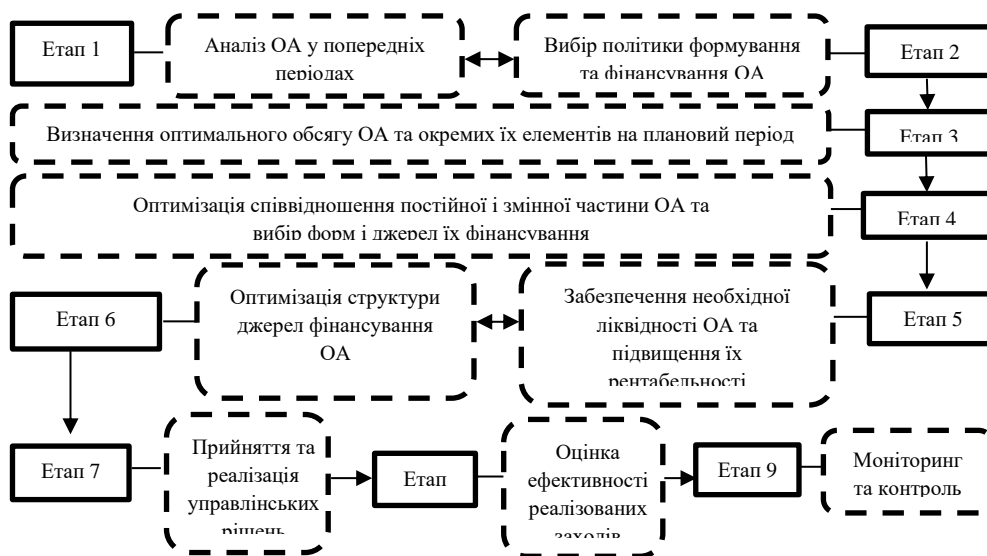

Рисунок 3 – Етапи УОА підприємництва [складено автором на основі 1, 4, 23, 25, 27]

На п'ятому етапі відбувається забезпечення необхідної ліквідності використовуваних активів, сформованих за рахунок оборотного капіталу, а саме визначення частини ОА у формі коштів, високо- і середньоліквідних активів.

Наступним етапом відбувається оптимізація структури джерел фінансування оборотних активів у розрізі фінансування окремих їх складових – запасів, дебіторської заборгованості та грошових активів.

На основі попередніх етапів, суб'єкти управління через наявні у них методи та інструменти реалізують зазначені планом цільові орієнтири.

На заключних етапах відбувається постійний контроль та моніторинг відповідності досягнутих результатів плановим через оцінку ефективності реалізованих заходів.

Узагальнивши проведені дослідження, вважаємо, що система управління оборотними активами повинна базуватися на комплексному підході, компонентними складовими якого є об'єкти та суб'єкти управління, мета, базові принципи та функції, методи та інструменти впливу, формалізовані кількісні та якісні критерії досягнення цілей, а також фактори, що формують середовище функціонування об'єкта (рис. 4).

Запропонована система УОА має комплексний характер формування управлінських рішень, інтегрована в загальну систему управління підприємством, має високий динамізм та багатоваріантність підходів до розробки та реалізації окремих управлінських рішень й орієнтована на стратегічні цілі підприємства. Сформована система УОА підприємства дає можливість визначати оптимальну величину оборотних активів, їх ефективне використання та розробку варіантів фінансування оборотних активів підприємства.

ВИСНОВКИ

За результатами досліджень можна зробити такі висновки:

– діюча система УОА на підприємстві має забезпечити результативність його діяльності. Для цього необхідно чітко розуміти об'єкт управління, яким є оборотні активи. Визначено, що їх варто розглядати як сукупність матеріальних та грошових цінностей, що перебувають під контролем суб'єкта господарювання, та які обслуговують його поточну фінансово-господарську діяльність, переносять свою вартість на вартість готової продукції або можуть бути перетворені на грошові кошти протягом одного операційного циклу, а також внаслідок високого рівня їх ліквідності

забезпечують платоспроможність підприємства знаходячись у постійному русі. З'ясовано, що оборотні активи можна групувати за різними ознаками, проте найважливіша їх класифікація та, що розглядає ОА за їх складом (запаси, дебіторська заборгованість, грошові кошти та інше).

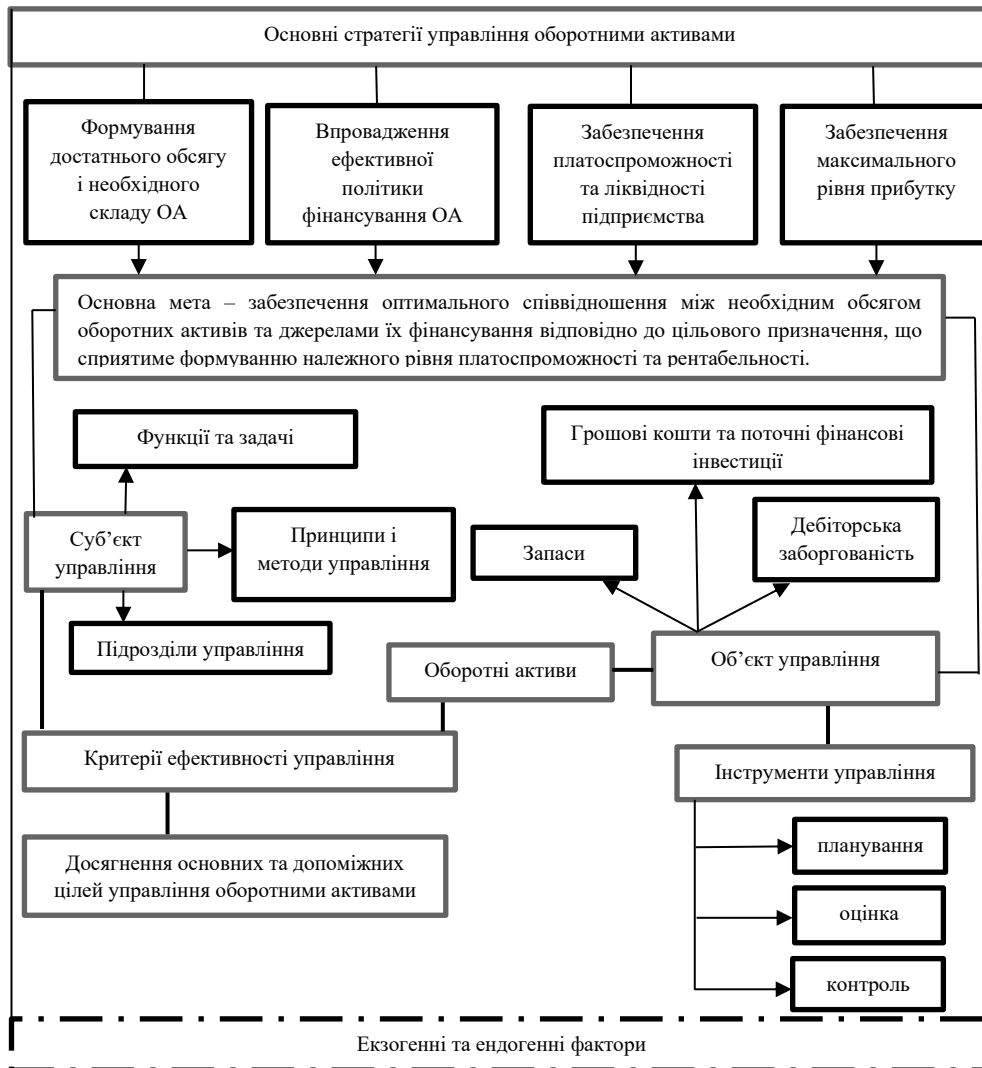

Рисунок 4 – Система управління оборотним капіталом підприємства (авторська розробка)

– система управління оборотними активами розглядається як цілеспрямовано організована взаємодія між суб'єктом та об'єктом управління, що ґрунтується на базових принципах управління, забезпечуючи за допомогою відповідних функцій, методів та інструментів досягнення цілей, з урахуванням впливу ендогенних та екзогенних факторів.

– система управління оборотними активами повинна бути органічно інтегрована в загальну систему управління підприємством, оскільки прийняття управлінських рішень прямо чи опосередковано впливає на рівень прибутку, який в свою чергу, є основним джерелом фінансування розвитку підприємства.

– складовими елементами системи управління оборотними активами є: суб'єкт та об'єкт, мета та завдання, функції та принципи, методи та фактори впливу. Охарактеризовано кожний елемент системи. Зокрема, конкретизовано суб'єктів та об'єктів управління та розглянуто їх взаємодію, окреслено цілі та завдання. Визначено, що функціями системи УОА є контролююча, стабілізуюча та аналітична. Реалізація цих функцій дозволяє забезпечити дієвість та результативності функціонування даної системи та має на меті зростання вартості капіталу підприємства, за рахунок отримання стабільного прибутку. Система УОА базується на принципах єдності, своєчасності, безперервності, оптимальності та раціональності. Реалізація системи УОА передбачає здійснення ряду послідовних заходів у вигляді певних етапів, які представлені та охарактеризовані.

– побудована власна система УОА, яка базується на комплексному підході, компонентними складовими якого є об'єкти та суб'єкти управління, мета, базові принципи та функції, методи та інструменти впливу, формалізовані кількісні та якісні критерії досягнення цілей, а також фактори, що формують середовище функціонування об'єкта.

– запропонована система УОА дозволить не лише оптимізувати склад, структуру та джерела формування ОА, а й дозволить спрогнозувати вибір стратегії УОА суб'єкта господарювання в довгостроковому періоді та підвищити загальну ефективність його функціонування.

SUMMARY

The article deals with generalization of theoretical aspects and practical recommendations on improving the system of management of current assets in modern conditions. The management object are current assets, was studied in detail to build an effective system. The relation of such concepts as "current assets", "circulating capital" is investigated, their common and different characteristics are determined. The grouping of current assets by different classification characteristics (sources of formation, composition, level of liquidity, nature of the organization, place in the reproduction process, form of operation, location) is carried out and their value in the production process is determined. It is substantiated that the grouping of current assets is first and foremost of practical importance, allowing to build a clear system of accounting and analysis of the presence and movement of current assets and to form an effective system of their management by individual types.

The thorough analysis of the concepts in the scientific literature of the concept of "management of current assets" is carried out, it is distinguished several approaches to its understanding. The researches made it possible to form an author's definition of a system of management current assets. It is determined that current assets of the management system should be based on a comprehensive approach, the components of which are the objects and subjects of management, the purpose, basic principles and functions, methods and instruments of influence, formalized quantitative and qualitative criteria for achievement of purposes, as well as factors, that shape the environment of the object. The characteristics of each element of the system is presented, including in particular the subjects and objects of management, their interaction is considered, purposes and tasks are defined. It is determined that the functions of the management system are controlling, stabilizing and analytical, and the principles on which it is built - timeliness, unity, continuity, optimality and rationality. The implementation of the current assets management system implies the implementation of a number of sequential measures in the form of certain steps, which are considered in the paper. The proposed working capital management system will make it possible to predict the long-term management strategy of an entity and to improve its overall functioning.

Keywords: current assets, management of current assets, management system, current assets of the company.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Баранова В. Г. Теоретичні засади управління оборотним капіталом / В. Г. Баранова, С. М. Гоцуляк // Вісник соціально-економічних досліджень. – Одеса: ОДЕУ, 2008. – № 30. – С. 32–36.
2. Берехтіна Л. О. Економічна сутність оборотного капіталу підприємства / Л. О. Берехтіна // Держава і регіони. Серія: Економіка і підприємництво. – 2011. – № 6. – С. 378–381.
3. Бланк И. А. Управление активами / И. А. Бланк. – К. : Ника-Центр, Эльга, 2002. – 702 с.
4. Бондаренко О. С. Методологічні основи управління оборотними активами підприємств / О. С. Бондаренко // Інвестиції практика та досвід. – 2008. – № 4. – С. 40–44.
5. Боди З. Финансы / З. Боди, Р. Мертон. – М. : Вильямс, 2007. – 592 с.
6. Брейли Р. Принципы корпоративных финансов / Р. Брейли, С. Майерс. – М. : Олимп-Бизнес, 1997. – 1088 с.
7. Брушко Г. В. Методологічні основи управління оборотними активами / Г. В. Брушко [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://archive.nbuv.gov.ua/portal/soc_gum/knp/179_31-33.pdf. – Назва з екрана.
8. Власова Н. О. Управление оборотными активами в предприятиях розд्रीбної торгівлі: монографія / Н. О. Власова та ін. – Харків: ХДУХТ, 2014. – 258 с.

9. Демченко Т. А. Проблемні питання ефективного формування та використання оборотних активів промислових підприємств / Т. А. Демченко // Інвестиції : практика та досвід. – 2011. – №22. – С. 45–47.
10. Дехтяр Н. А. Управління оборотними активами підприємства / Н. А. Дехтяр, О. В. Дейнека, Т. М. Черноус // Електронний науковий журнал Мукачівського державного університету «Економіка та суспільство». – 2017. – № 8. – С. 572–578.
11. Ермасова Н. Б. Финансовый менеджмент / Н. Б. Ермасова. – М. : Юрайт-Издат, 2007. – 192 с.
12. Кирейцев Г. Г. Финансовый менеджмент: учеб. пособие / Г. Г. Кирейцев. – К. : ЦУЛ, 2006. – 496 с.
13. Ковалев В. В. Финансы предприятий : учебник / В. В. Ковалев // – М. : ТК Велби, 2004. – 352 с.
14. Ковальчук І. В. Економіка підприємства : навч. посіб. / І. В. Ковальчук. – К. : Знання, 2008. – С. 203–204.
15. Крейнина М. Н. Финансовый менеджмент : учеб. пособие / Н. Крейнина. – М. : Дело и сервис, 2008. – 308 с.
16. Міжнародний стандарт бухгалтерського обліку 1 «Подання фінансової звітності» [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.minfin.gov.ua/>. – Назва з екрана.
17. Нашкерська Г. В. Бухгалтерський облік : навчальний посібник / Г. В. Нашкерська – К. : Центр навчальної літератури, 2004. – 464 с.
18. Поддєрьогін А. М. Фінанси підприємств : підручник / А. М. Поддєрьогін, М. Д. Білик, Л. Д. Буряк. – 6-те вид., перероб. та допов. – К. : КНЕУ, 2010. – 552 с.
19. Русак В. А. Финансовый анализ субъекта хозяйствования: справ.пособие: Высш. шк. / В. А. Русак–1998. – 309 с.
20. Слав'юк Р. А. Фінанси підприємств: навчальний посібник / Р. А. Слав'юк. – Луцьк: Ред.-вид. відд. «Вежа» Волин. держ. ун-ту ім. Лесі Українки, 2001. – 460 с.
21. Філатова З. В. Напрямки формування системи управління оборотними активами підприємства / З. В. Філатова, А. Г. Ротанова // Проблеми підвищення ефективності інфраструктури: зб. наук. праць. – 2011. – Вип. 29. – С. 330–335.
22. Філімоненков О. С. Фінанси підприємств: навч. посіб. / О. С. Філімоненков. – К.: МАУП, 2004. – 328 с.
23. Чобіток В. І. Управління оборотними активами підприємства: теоретичний аспект [Електронний ресурс] / В. І. Чобіток, К. С. Пятилокотова. – Режим доступу : http://archive.nbuv.gov.ua/portal/natural/Vetr/2013_41/13cvieic.pdf. – Назва з екрана.
24. Шарова С. В. Оборотні активи та їх місце в фінансово- економічному механізмі управління підприємством / С. В. Шарова, Т. О. Бойко. Сучасна економічна наука: теорія і практика : матеріали VII Всеукраїнської науково-практичної Інтернет-конференції, 15 листопада 2017 р. Полтава : ПолтНТУ, 2017. – 209 с.
25. Швець Ю. О. Управління оборотними активами підприємств / Ю. О.Швець, А. В. Скворцова // Науковий вісник міжнародного гуманітарного університету. Серія: Економіка і менеджмент. – 2015. – № 13. – С. 127–130.
26. Янковська В. В. Економічна суть оборотних активів підприємства [Електронний ресурс] / В. В. Янковська / Міжнародний збірник наукових праць. Випуск №1(16). – Режим доступу: <http://pbo.ztu.edu.ua/article/viewFile/51630/47490>. – Назва з екрана.
27. Ящук Д. Л. Дослідження методології управління оборотними активами машинобудівних підприємств в умовах кризи / Д. Л. Ящук // Вісник економіки транспорту і промисловості. – 2010. – № 32. – С. 252-257.